

Handläggare
Stefano Prestinoni
Telefon: 08-508 24 030
Flor Luna
Telefon 08-508 24 267**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd

Levande lokala centrum

- Svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

Att Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar att godkänna förvaltningens svar på remissen.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

I Stockholm stads budget för 2015 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta fram en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum. Strategin består av en övergripande rapport och mer konkreta riktlinjer för centrumutveckling inom Stockholm stad.

Stadens översiktsplan revideras under hösten och strategin ska användas som ett underlag för det arbetet. Därutöver är riktlinjerna tänkta som ett stöd för stadsdelsnämndernas arbete med de lokala utvecklingsprogrammen.

Förvaltningen ser positivt på föreliggande strategi och riktlinjer för centrumutveckling men ifrågasätter att riktlinjerna bara riktas till bostadsbolag och stadsdelsförvaltningar samt att ett resonemang om helhetsperspektivet på områdesnivå saknas.

Bakgrund

I Stockholm stads budget för 2015 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta fram en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum.

Under våren 2016 har stadsledningskontoret genomfört en utredning som beskrivs i rapporten "Levande lokala centrum", och med rapporten som bakgrund har "Riktlinje för centrumutveckling" tagits fram.

Stadsledningskontoret har remitterat förslaget till ett antal instanser, bland annat Skärholmens stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 16 januari 2017.

Ärendet

Rapporten levande lokala centrum

Centralt i översiktsplanen är att förena stadsdelar och att stärka stadens olika stadsdelscentra i syfte att skapa förutsättningar för en lokal identitet och ett enklare vardagsliv.

Kommunstyrelsen har låtit utarbeta en stadsövergripande strategi som ska ge stadsdelsnämnderna och de kommunala bostadsbolagen riktlinjer och rekommendationer i arbetet med att utveckla stadsdelscentrumen. Ärendet består av dels en rapport "Levande lokala centrum", dels en riktlinje, "Riktlinje för centrumutveckling" som är baseras på rapporten.

Rapporten delar in stadens centrum i tre kategorier:

- **Centrum för flera stadsdelar**
Dessa centrum bör fungera som en större samlingsplats för handel, kommersiell service samt grundläggande samhällsfunktioner.
- **Lokala stadsdelscentrum**
Denna centrumkategori bör fungera som en samlingsplats som levandegör hela stadsdelen genom att skapa förutsättningar för sociala möten och som kan tillfredsställa både boende och besökares vardagsbehov.
- **Litet centrum**
De bör vara en väl gestaltad och naturlig mötesplats där det sociala mötet är överordnat platsens kommersiella funktion.

Flera centrum är äldre och byggdes för många år sedan. Då rådde andra förutsättningar och möjligheter och ändamålet var inte detsamma som dagens behov.

Idag ställs det höga krav på centrumens förmåga att anpassa sig till konsumenternas nya behov. Ett kontinuerligt utvecklingsarbete är nödvändigt för att skapa liv och levande centrum. Oavsett centrumkategori är det nödvändigt med en tydlig process för att driva utvecklingen.

Rapporten presenterar ett antal verktyg som kan användas i arbetsprocessen för att utveckla levande stadsdelscentrum. Verktygen sorteras in under tre teman: fysisk utformning och miljö, funktion och kommersiell bärkraft samt mångfald och social hållbarhet. Till dessa teman har ett stort antal kvalitativa och kvantitativa kriterier kopplats vilka tillsammans ger en god nulägesbild av ett enskilt centrum.

Nulägesanalysen visar på ett centrums styrkor och svagheter, samt vilka möjligheter och utmaningar som finns. Dessa aspekter föreslås i rapporten integreras i den fortsatta utvecklingsstrategin där en bedömning bör göras om centrumet går att utveckla, om det bör omlokaliseras eller till och med avvecklas. I slutet på rapporten ges förslag på generella utvecklingsstrategier för alla typer av centrum.

Riktlinje för centrumutveckling

”Riktlinje för centrumutveckling” är baserad på rapporten ”Levande lokala centrum”. De utvecklingsstrategier som beskrivs i rapporten ligger till grund för de verktyg som bedöms nödvändiga för en centrumutveckling i linje med rapportens målbilder och i också med översiktsplanen. Riktlinjerna ska också användas som ett stöd för stadsdelsnämndernas arbete med de lokala utvecklingsprogrammen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av administrativa avdelningen i samråd med Stadsutveckling och medborgarservice.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på föreliggande strategi och riktlinjer för centrumutveckling som grund för ett gemensamt förhållningssätt och en ingång till arbetet med att utveckla stadsdelscentrum.

Rapporten och riktlinjen inkluderar inte den största centrumkategorin, centrum med en regional funktion. Exempel på denna typ av centrum är Farsta, Skärholmen och Kista.

Förutom att dessa centrum tangerar det som i tidigare översiktsplaner benämnts som ”tyngdpunkter” så styrs dessa av en egen dynamik och rådighet.

Skärholmens centrumområden

Inom Skärholmens stadsdelsområde finns fyra centrum och torg med handel och service;

- Skärholmen centrum (regionalt och omfattas inte av strategin)
- Vårbergs centrum
- Sättra centrum
- Bredängs centrum

Vårbergs centrum har i riktlinjerna tagits med som ett exempel på ett centrum för flera stadsdelar. Förvaltningen ställer sig frågande till den bedömningen. Vårbergs centrum är snarare att betrakta som ett lokalt stadsdelscentrum, liksom Sättra centrum. Bredängs centrum däremot är att betrakta som ett centrum för flera stadsdelar. Samtliga centrum är kopplade till tunnelbanenätet och har således en god placering i sitt område.

Under 2016 har stadsdelsnämnderna haft i uppdrag att ta fram lokala utvecklingsprogram för att på sikt nå stadens vision för en hållbar, demokratisk, jämlik och jämställd stad. Programmen kan innehålla metoder och verksamhetsförslag, men också rikta in sig på fysiska åtgärder i närmiljön, exempelvis centrumutveckling.

Områdets samtliga centrum kommer att påverkas av den planerade utvecklingen i staden och i området. Stadsdelen Vårberg och framförallt Vårbergs centrum är utpekade i Skärholmens lokala utvecklingsprogram. Undersökningar visar att upplevelsen av otrygghet är stor och boende upplever inte att centrum är en plats där de vill vistas. Förvaltningen har ett antal åtgärder planerade tillsammans med andra aktörer för att förbättra situationen, bland annat har medborgarvårdare anställts för att skapa trygghet och verka relationsskapande och en kulturvård arbetar med ett kulturkoncept kallat Torsdagsklubben. Varje torsdag under hösten har kulturevenemang av olika slag, av och med lokala aktörer, genomförts i centrum. Responsen hittills är att initiativet är mycket uppskattat men behöver pågå under en längre period för att bidra till långsiktig och bestående förändring.

Sätra, men framförallt Bredängs centrum, bedöms ha potential att ta en ännu större roll för närområdet än idag när Skärholmen växer. I Skärholmen ska 4000 nya bostäder planläggas till 2018 vilket avsevärt kommer att förstärka underlaget för de centrum som finns i området.

Synpunkter gällande riktlinjerna

Skärholmens stadsdelsförvaltning har inte involverats i arbetet med att ta fram riktlinjer. Mot den bakgrunden ställer sig förvaltningen frågande kring några punkter. Utgångspunkten för förvaltningens kommentarer är framförallt skrivningen att syftet med riktlinjerna är att ”ge stadsdelsnämnderna och de kommunala bostadsbolagen ett gemensamt förhållningssätt och ingång till arbetet med att utveckla stadsdelscentrumen”.

Att bara rikta dessa riktlinjer till bostadsbolagen och stadsdelsförvaltningarna, och inte till exploaterings- och stadsbyggnadskontoren, samt Stockholm business region, ser förvaltningen som ohållbart. Hela Stockholm genomgår en omfattande förändring och en tydlig koppling måste göras till stadsbyggnadsprocessen, inom vilken sådant som flöden, bebyggelsestruktur, vägnät och kollektivtrafik beaktas.

Riktlinjerna fokuserar mycket på utvecklingen av själva centrum och pekar på viktiga insatser som behövs för att koppla centrum till sin omgivning. Det som däremot inte utvecklas särskild mycket är kopplingarna mellan flera centrum och hur de kompletterar varandra. Förvaltningen menar att det är en brist att centrum med regional funktion inte ingår i strategin för att ”dessa styrs av en egen dynamik och rådighet”. Men hur ska resonemanget se ut i förhållande till ett områdes helhet? Det bör vara relevant att förtydliga hur ett sådant centrum mer konkret kan bidra till utvecklingen av mindre centrum i dess närområde.

I fokus för strategin finns de centrum där staden har rådighet. I de fall där rådigheten från stadens del är begränsad, vilket för Skärholmens del gäller samtliga fyra centrum, behöver riktlinjerna kompletteras med ett resonemang kring vilket stöd fackförvaltningar bör ge stadsdelsnämnderna, eller kanske tvärtom, vilket stöd stadsdelsförvaltningarna bör ge till stadsbyggnadsprocessen.

Om kategoriseringen av centrum helt ska göras av stadsdelsförvaltningarna finns en stor risk att bedömningarna inte blir enhetliga för hela staden.

Därför kan det vara bra att komplettera riktlinjerna med en lista på alla lokala centrum i staden och dess klassificering ur ett helhetsperspektiv.

Slutligen ställer sig förvaltningen undrande till det omedelbara syftet med riktlinjerna. Är målet att de ska finnas som ett underlag när projekt som berör ett centrumområde initieras eller ska projekt sättas igång för att förverkliga ambitionerna med riktlinjerna?

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilagor

1. Levande lokala centrum – underlagsrapport
2. Riktlinjer för centrumutveckling
3. Remissbrev